

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
BORYS GRINCHENKO KYIV UNIVERSITY PEDAGOGICAL INSTITUTE

*Європейські та вітчизняні тренди
підготовки майбутніх учителів
початкової школи:
тезисна теорія та варіативна практика
з е-навчанням*

Монографія

*European and domestic trends in
the training of future primary school teachers:
thesis theory and variable practice
with e-learning*

Monograph

УДК 378:373.3.011.3-051]:330.35

*Рекомендовано до друку вченою радою
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 11 від 15.10.2020 року)*

Рецензенти:

Матвієнко Олена Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Інституту педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Комар Ольга Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Європейські та вітчизняні тренди підготовки майбутніх учителів початкової школи: тезисна теорія та варіативна практика з е-навчанням : монографія / авторський колектив; за наук. ред. д. пед. н. Т. І. Мієр. Німеччина. Карлсрує. 2020. 250 с.
ISBN 978-3-949059-01-8

У монографії представлено теоретичні та практичні напрацювання працівників кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, які розроблено під час дослідження проблеми «Нова стратегія професійної підготовки вчителя початкової школи в умовах євроінтеграції», та відображено результат співпраці з Природничо-гуманітарним університетом в Сельдцах (Республіка Польща).

Для системного ознайомлення з матеріали наукової праці її контент структуровано за чотирма розділами. Для упорядкування інформації в кожному з розділів книги використано матричний підхід, відповідно до якого виклад матеріалу кожної статті здійснено з дотриманням трьох інформаційних блоків. Першим блоком передбачено розгляд ключових ідей європейського досвіду. У другому блоці реалізовано тезисне представлення теоретичних напрацювань з проблеми. Третій блок спрямовано на розкриття варіативних практичних вправлень студентів Педагогічного інституту, які навчаються на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти зі спеціальності 013 «Початкова освіта», включаючи е-навчання.

Зміст монографії унаочнено схемами, рисунками, скріншотами сторінок сайтів, фотографіями робіт студентів.

Для викладачів і студентів закладів вищої педагогічної освіти, учителів початкової школи, викладачів формальної і неформальної освіти та всіх, хто цікавиться е-навчанням та оволодіває знаннями в самоосвітній діяльності.

УДК 378:373.3.011.3-051]:330.35

DOI 10.30888/978-3-949059-01-8

© Авторський колектив, 2020

© Дизайн, ScientificWorld-NetAkhatAV, 2020

ISBN 978-3-949059-01-8

UDC 378:373.3.011.3-051]:330.35

*Recommended for publication by the
Academic Board of the Pedagogical Institute of Borys Grinchenko Kyiv University
(Protocol No. 11 from 15.10. 2020)*

Reviewers:

Matvienko Olena Valeriivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Deputy Director for Research and International Relations of the Institute of Pedagogy and Psychology of the National Pedagogical Dragomanov University;

Komar Olga Anatoliyivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Professional Methods and Innovative Technologies in the Primary School of the Faculty of Primary Education of Pavel Tychyna Uman State Pedagogical University.

European and domestic trends in the training of future primary school teachers: thesis theory and variable practice with e-learning. Monograph. Chief Editor Dr. of Ped. Science T. I. Miyer. Germany. Karlsruhe. 2020. 250 p.

ISBN 978-3-949059-01-8

The monograph presents theoretical and practical developments of employees of the Department of Primary Education of the Pedagogical Institute of Borys Grinchenko Kyiv University, which were developed as the result of the research on “New strategy for primary school teacher training in terms of European integration”, and reflects the result of cooperation with the Siedlce University of Natural Sciences and Humanities (Republic of Poland).

For systematic acquaintance with the materials of the monograph, its content is structured in four sections. In order to organize the information in each of the sections of the book a matrix approach was used, according to which the presentation of the material of each article is carried out in compliance with the three information blocks. The first block provides consideration of key ideas of the European experience. In the second block the thesis presentation of theoretical developments on the problem is realized. The third block is aimed at revealing various practical exercises of students of the Pedagogical Institute who study at the first (bachelor's) and second (master's) levels of higher education in the specialty 013 “Primary Education”, including e-learning.

The content of the monograph is illustrated by diagrams, drawings, screenshots of website pages, photos of students' works.

This manual is designed for teachers and students of higher pedagogical education, primary school teachers, teachers of formal and non-formal education and all those who are interested in e-learning and acquire knowledge in self-educational activities.

**УДК 378:373.3.011.3-051]:330.35
DOI 10.30888/978-3-949059-01-8**

Copyright © Authoring team, 2020
Copyright © Drawing up & Design. ScientificWorld-NetAkhatAV, 2020

ISBN 978-3-949059-01-8

INHALT / CONTENT

FOREWORD 12

SECTION 1. CURRENT EUROPEAN AND UKRAINIAN TRENDS OF TRAINING OF FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS ... 16

1.1. **Miyer T. I., Bondarenko H. L.** Primary education and training of future teachers in EU countries: significant trends for Ukrainian education 17

1.2. **Klim-Klimashevsk A.** Polish experience in training of future teachers of preschool and primary school education 28

SECTION 2. COMPETENCE CONTEXT OF TRAINING OF FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS: EUROPEAN AND UKRAINIAN EXPERIENCE 42

2.1. **Dubovyk S. H., Poriadchenko L. A.** E-learning on preparation of future primary school teachers for the development of communicative competence of primary junior students 43

 2.1.1. *Key ideas of the European experience* 43

 2.1.2. *Thesis presentation of theoretical developments on the problem* 44

 2.1.3. *Variability of practical exercises and e-learning* 48

References 63

2.2. **Sukhopara I. G.** Formation of emotional competence of future primary school teachers in e-learning: the experience of Finland and Ukraine 65

 2.2.1. *Key ideas of the European experience* 65

 2.2.2. *Thesis presentation of theoretical developments on the problem* 66

 2.2.3. *Variability of practical exercises and e-learning* 76

References 83

2.3. **Miyer T. I., Shyrovkov D. L.** The focus of e-learning on preparation of future primary school teachers for the formation of students' key competence of lifelong learning 85

 2.3.1. *Key ideas of the European experience* 86

 2.3.2. *Thesis presentation of theoretical developments on the problem* 87

 2.3.3. *Variability of practical exercises and e-learning* 90

References 109

SECTION 3. ACTIVITY-INTERACTIVE AND CONTENT-PROCEDURAL ACCENTS OF THE PROCESS OF PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF PRIMARY EDUCATION IN EUROPE AND UKRAINE 111

3.1. Bondarenko H. L., Vashchenko O. M. Preparation of future primary school teachers for rhetorical activity within e-learning: domestic and European theory and practice.....	112
3.1.1. <i>Key ideas of the European experience</i>	112
3.1.2. <i>Thesis presentation of theoretical developments on the problem</i>	116
3.1.3. <i>Variability of practical exercises and e-learning</i>	120
References	135
3.2. Rudenko N. M. Mathematical training of future primary school teachers in Europe and Ukraine: interactive component of e-learning...	137
3.2.1. <i>Key ideas of the European experience</i>	137
3.2.2. <i>Thesis presentation of theoretical developments on the problem</i> ...	138
3.2.3. <i>Variability of practical exercises and e-learning</i>	141
References	155
3.3. Palamar S. P., Nezhyva L. L. Literary education of future primary school teachers: european and domestic theoretical principles and applied aspects in e-learning.....	156
3.3.1. <i>Key ideas of the European experience</i>	156
3.3.2. <i>Thesis presentation of theoretical developments on the problem</i> ...	157
3.3.3. <i>Variability of practical exercises and e-learning</i>	162
References	170
3.4. Shpitsa R. I. The influence of the organization of music education in German primary school on development of e-learning in institutions of higher pedagogical education in Ukraine	171
3.4.1. <i>Key ideas of the European experience</i>	171
3.4.2. <i>Thesis presentation of theoretical developments on the problem</i> ...	172
3.4.3. <i>Variability of practical exercises and e-learning</i>	177
References	181

SECTION 4. TECHNOLOGICAL BASIS OF MULTIPURPOSE TRAINING OF FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS: EUROPEAN AND UKRAINIAN TRANSFORMATIONS 182

4.1. Vyshnivska N. V., Shkurenko O. V. E-learning as a tool of preparation of future teachers for the formation of civic skills in primary school students	183
4.1.1. <i>Key ideas of the European experience in civic education</i>	183
4.1.2. <i>Thesis presentation of theoretical developments on the problem</i> ...	185

4.1.3. <i>Key ideas of European experience in the introduction of media education, media technologies and e-learning</i>	193
4.1.4. <i>Thesis presentation of theoretical developments on the problem...</i>	194
4.1.5. <i>Variability of practical exercises and e-learning</i>	206
References	214
4.2. Romanenko L. V, Romanenko K. A., Druts I. V. Preparation of future primary school teachers for the organization of virtual study tours in e-learning: European and domestic accents.....	217
4.2.1. <i>Key ideas of the European experience in civic education</i>	217
4.2.2. <i>Thesis presentation of theoretical developments on the problem of organization of educational and excursion activities</i>	218
4.2.3. <i>Creation of virtual tours of the integrated course “I explore the world”: variability of practical exercises for the organization of e-learning</i>	223
References	234
4.3. Sakaliuk O. P. Art therapy in e-learning: from theory to practice of its implementation in European and Ukrainian education	235
4.3.1. <i>Key ideas of the European experience</i>	235
4.3.2. <i>Thesis presentation of theoretical developments on the problem “Music therapy: the experience of Europe and Ukraine”</i>	236
4.3.3. <i>Thesis presentation of theoretical developments on the problem “European and Ukrainian trends in the use of fairy tale and drama therapy”</i>	240
4.3.4. <i>Variability of practical exercises and e-learning</i>	243
References	247
EPILOGUE	248

*Dubovyk S. H., Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor;
Poriadchenko L. A., Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor*

Дубовик С. Г., канд. пед. н., доц.;

Порядченко Л. А., канд. пед. н., доц.

2.1. E-LEARNING ON PREPARATION OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR THE DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF PRIMARY JUNIOR STUDENTS

2.1. Е-НАВЧАННЯ З ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

2.1.1. Ключові ідеї європейського досвіду

У міжнародному вимірі розвиток комунікативної компетентності визначено стратегічним напрямом становлення світової системи мовної освіти у кінці ХХ століття на початку ХХІ.

21 грудня 2000 року Організацією економічного співробітництва та розвитку (the OECD) спільно з Федеральним Статистичним Управлінням Швейцарії (SFSO) та країнами-членами ОЕСР (Австрією, Бельгією, Данією, Фінляндією, Францією, Німеччиною, Голландією, Новою Зеландією, Норвегією, Швецією, Швейцарією та США) на виконання міжнародного проєкту DeSeCo [2] представлено наукові звіти, у яких серед ключових компетентностей визначено комунікативну компетентність.

У працях європейських учених (Е. Свенік, Р. Данон, П. Вогеліус, Р. Джекку-Сівонен, П. Врігнод, Х. Мюллер-Солджер, Дж. Пешар, М. Норріс, Ф. Келлі, А.Х. Вестрхайм, Дж. Саккен, П. Трієр, Д. Міллер та ін.) акцентовано увагу на розкритті сутності ключових компетентностей у цілому та комунікативної зокрема та на відповідних переліках компетентностей, складених з урахуванням специфіки кожної країни Європи.

Розкриттю сутності феномену «комунікативна компетентність», уточненню його ролі в сучасному світі слугує контент звітів Всесвітнього форуму з навчання і технологій (Learning and Technology World Forum) [18], який проводився в Лондоні (2010р.) у межах проєкту The Assessment and Teaching of 21st Century Skills (оцінювання, викладання навичок ХХІ ст.).

Про комунікативну компетентність як ключову компетентність, яка, насамперед, виявляється у вільному володінні державною мовою та у демонструванні здатності спілкуватися рідною мовою, йдеться не лише у рекомендаціях Європейського парламенту і Європейської Ради, й у змісті загальноєвропейських освітніх стандартів.

Показово, що у Європейських освітніх стандартах реалізовано Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (2001), якими регулюються процеси вивчення, викладання та оцінювання знань із мови відповідно до: європейської шкали; головної мети навчання мови (розвиток таких складників

комунікативної компетентності, як: лінгвістичний, соціолінгвістичний, соціокультурний і прагматичний).

Згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти [8] процес розвитку комунікативної компетентності учнів має передбачати реалізацію процесів, спрямованих на опрацювання змістових ліній мовного компонента – мовленнєвої, мовної, соціокультурної і діяльнісної (стратегічної), а також на оволодіння знаннями, формування умінь пізнавального, соціального і творчого спрямування, розширення світогляду тощо.

2.1.2. Тезисне представлення теоретичних напрацювань із проблеми

Теза 1. У зарубіжній і вітчизняній нормативно-правовій базі й наукових джерелах розрізняють терміни «компетентність» та «компетенція».

У площині мовної освіти в зарубіжних наукових джерелах послуговуються різними визначеннями терміна «компетентність». Зазначене зафіксовано в таких словниках:

- Webster Universal Dictionary (Вебстерський універсальний словник) [23]: компетентність – розумові здібності або загальні вміння і навички.

- Merriam-Webster-Collegiate Dictionary (Мерріам Вебстер – словник Колегіуму) [20]: компетентність – необхідна чи адекватна здатність діяти, розвиватися особливим шляхом.

- The Oxford Dictionary (Оксфордський словник) [21]: компетентність – достатні вміння і навички, адекватна кваліфікація.

- Longman Dictionary of Contemporary English (Лондонський словник): компетентність [19] – відповідність певним стандартам, вияв окремих навичок, демонстрування спеціального рівня знань.

Стосовно терміна «компетенція» відомо, що уперше його було введено в науковий обіг у працях німецького вченого В. фон Гумбольдт [4]. Поповнення терміном «компетенція» лінгвістичного глосарію здійснено американським мовознавцем Н. Хомським, який розумів «комунікативну компетенцію – як здібність, необхідну для виконання певної мовленнєвої діяльності рідною мовою» [17, с. 27].

Відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти в українському освітньому просторі послуговуються термінами:

- «компетенція» на позначення: кола повноважень якої-небудь організації, установи, особи (Новий тлумачний словник української мови) [13, с. 874]; наперед заданої соціальної вимоги (норми) до освітньої підготовки, що є необхідною для подальшої продуктивної діяльності в певній сфері (Енциклопедія освіти) [6, с. 409]; кола повноважень якогось органу чи посадової особи (Словник іншомовних слів) [15, с. 541]; кола повноважень якої-небудь організації, установи або особи; кола питань, у яких дана особа має певні повноваження, знання, досвід (Словник-довідник з української лінгводидактики) [14, с. 77];

- «компетентність» у значенні динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність (стаття 1 «Основні терміни та їх визначення» Закону України «Про освіту»).

Теза 2. Термін «комунікативна компетентність» набув нормативно-правової визначеності у Законі України «Про освіту», Державному стандарті початкової освіти, Типовій освітній програмі для закладів загальної середньої освіти (мовно-літературна освітня галузь «Українська мова»).

У Законі України «Про освіту» у статті 12 «Повна загальна середня освіта» та підпункті 1 [9] йдеться про формування складників ключової комунікативної компетентності, зокрема таких як: а) вільне володіння державною мовою; б) здатність спілкуватися рідною мовою.

У Державному стандарті початкової освіти, у пункті 7 (підпункти 1, 2) [5] зазначено, що до складників ключової комунікативної компетентності належать:

- *вільне володіння державною мовою*, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

- *здатність спілкуватися рідною мовою*, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування.

У новій типовій освітній програмі з мовно-літературної освітньої галузі, розробленій під керівництвом О. Савченко, визначено:

1. Мету початкового курсу мовно-літературної освіти (розвиток дитячої особистості засобами різних видів мовленнєвої діяльності; формування ключових, комунікативної і читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного та національного самовияву, послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі; розвиток емоційно-чуттєвого досвіду, мовленнєво-творчих здібностей).

2. Низку завдань з досягнення поставленої мети:

– виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;

– розвиток зв'язного мовлення, уяви, пізнавальних здібностей, логічного, критичного та образного мислення школярів;

– формування повноцінної навички письма, уміння брати участь у діалозі, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;

– дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;

– залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Реалізація зазначеної мети та сформульованих завдань здійснюється за чотирма змістовими лініями [16]:

1. Змістова лінія «Взаємодіємо усно» спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

2. Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» передбачає формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

3. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» спрямована на формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

4. Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» передбачає дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

***Теза 3.** У зарубіжних і вітчизняних працях йдеться про складну структурну будову комунікативної компетентності.*

У зарубіжних наукових джерелах (M. Binkley, O. Erstad, J. Herman, S. Raizen, M. Ripley, M. Rumble) до складників комунікативної компетентності відносять [18]:

1. Знання рідної мови:

- лексика, граматики, стилістика;
- обізнаність щодо типів вербальної взаємодії і основних рис функціональних стилів і реєстрів усної мови;
- розуміння основних рис письмової мови.

2. Уміння та навички щодо рідної мови:

- уміння спілкуватися (письмово, усно), розуміти та бути зрозумілим в різних ситуаціях;
- уміння слухати, уміння розуміти різні повідомлення, уміння говорити свідомо і чітко;
- уміння читати, уміння розуміти різні тексти, враховуючи різні цілі комунікації та читання (інформаційне, навчальне, розважальне);
- уміння писати різні види текстів за цільовою спрямованістю їхнього змісту;

– уміння переконливо формулювати власні думки (усно, письмово) та враховувати різні точки зору;

– навички використання підказок (нотатки, схеми, карти) з метою створення складних текстів (спічів, розмов, інструкцій, інтерв'ю, дебатів) та розуміння їхнього змісту

3. Схильності, ставлення, орієнтири щодо рідної мови:

– розвиток позитивного ставлення до рідної мови, визнання її ролі у власному та культурному збагаченні;

– відкрите визнання думок та висловів інших, участь в конструктивному діалозі;

– впевненість під час публічного виступу;

– любов до літератури;

– розвиток позитивного ставлення до міжкультурної комунікації.

Визначимо сутність та складники комунікативної компетентності, спираючись на наукові розробки вітчизняних учених.

Структурна будова терміна «комунікативна компетентність» розглядалася й вітчизняними вченими (В. Грехневим, Ю. Жуковим, Л. Петровською, П. Растянніковим, В. Кан-Каліком, Т. Симоненко, Ю. Крижанською, В. Третяківом, Т. Григорьевою, Т. Усольцевою).

У вітчизняній науковій літературі терміном «комунікативна компетентність» позначають:

- «здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, а також певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування» [7, с. 56];

- «здатність особистості, яка передбачає застосування у конкретному спілкуванні знань із мови, способів взаємодії з людьми, навичок роботи у групі, виконання різних соціальних ролей» [11].

Сформованість комунікативної компетентності виявляється у вмінні змінювати глибину й коло спілкування, розуміти та бути зрозумілим для співрозмовника під час спілкування. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії та є результатом досвіду спілкування між людьми. Цей досвід набувається не тільки у процесі безпосередньої взаємодії, а й під час опосередкованої (опрацювання літератури, відвідування театру / кіно), оскільки людина отримує інформацію про характер комунікативних ситуацій, особливості міжособистісної взаємодії, процес створення комунікативних ситуацій. У процесі опанування комунікативної сфери людина запозичає з культурного середовища засоби аналізу комунікативних ситуацій, представлені у словесних та візуальних формах.

На переконання українських учених, складниками комунікативної компетентності є:

– зорієнтованість у різноманітних ситуаціях спілкування, яка заснована на знаннях і життєвому досвіді індивіда [10, с. 37];

– спроможність ефективно взаємодіяти з оточенням завдяки розумінню себе й інших за постійної видозміни психічних станів, міжособистісних відносин і умов соціального середовища [10, с. 45];

- адекватна орієнтація людини в самій собі, у власному психологічному потенціалі, потенціалі партнера, у ситуації [1, с. 156];
- готовність і уміння будувати контакт з людьми [1, с. 158];
- внутрішні засоби регуляції комунікативних дій [7, с. 28];
- знання, уміння і навички конструктивного спілкування [12, с.96];
- внутрішні ресурси, необхідні для побудови ефективної комунікативної дії у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії [3, с. 100].

Ключова комунікативна компетентність:

- унормована Державним стандартом початкової освіти та Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти (мовно-літературна освітня галузь «Українська мова»);

- постає складним утворенням, що включає в себе складники (*вільне володіння державною мовою і здатність спілкуватися рідною мовою*).

2.1.3. Варіативність практичних вправлень та е-навчання

Підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності молодших школярів має відбуватися з дотриманням:

- загальних педагогічних умов: інтеграція знань із різних навчальних дисциплін; досягнення комунікативної спрямованості у викладанні; зміцнення міжособистісних відносин у групах студентів, між студентами й викладачами; стимулювання мовленнєво-творчої діяльності студентів; наповнення навчальних курсів загальнокультурною інформацією; упровадження в освітній процес засобів і методів навчання, які сприяють зростанню комунікативної активності та вияву позитивних особистісних якостей;

- педагогічних умов, які сприяють ефективному формуванню комунікативної компетентності молодших школярів: комунікативна спрямованість навчання української мови в початковій школі; зміцнення міжособистісних стосунків між учнями у класі, а також між учнями й учителем; стимулювання навчальної мовленнєво-творчої діяльності молодших школярів; упровадження в освітній процес початкової школи на уроках української мови методів, прийомів, форм і засобів навчання, які сприяють зростанню комунікативної активності учнів.

Система роботи з підготовки майбутніх учителів початкової школи до розвитку комунікативної компетентності молодших школярів, упроваджуючись у процесі професійного навчання й особистісного виховання студентів – майбутніх учителів початкової ланки освіти – передбачає таку організацію навчальної діяльності, яка допоможе студентам засвоїти знання, вміння, цінності, мотиви, способи діяльності, необхідні для подальшої самореалізації та досягнення ефективної професійної діяльності в майбутньому.

Системою роботи з підготовки майбутніх педагогів охоплено шість завдань.

I завдання

Розвиток у студентів свідомого ставлення до необхідності вдосконалення власних комунікативних умінь і навичок

Виконання першого завдання забезпечується залученням студентів до:

- аналізу компонентів комунікативної компетентності;
- розкриття ролі комунікації у сучасному суспільстві у ранзі професійної цінності спеціаліста;
- вияву позитивної й активної позиції під час спілкування;
- продуктивного діалогу під час навчальних занять;
- створення в процесі навчання атмосфери довіри, взаємодії, взаємодопомоги та творчості;
- вияву особливостей комунікації в різних ситуаціях професійного спілкування;
- набуття досвіду комунікації;
- викладання навчального курсу «Рідномовна освіта: Українська мова з методикою навчання», змістом якого передбачено розгляд питань компонентного складу комунікативної компетентності і методики формування комунікативних умінь молодших школярів.

II завдання

Стимулювання професійної спрямованості навчання запровадженням керівництва комунікативною діяльністю студентів

Процес виконання другого завдання включає в себе:

- організацію різних видів виробничої практики;
- проведення навчальних занять (лекційних, практичних, семінарських, лабораторних), спрямованих на розвиток комунікативних умінь і навичок;
- формування вмінь працювати самостійно, у групі, команді, колективі;
- організацію зустрічей студентів із відомими фахівцями початкової ланки;
- залучення студентів до активної комунікації і навчальної мовленнєво-творчої діяльності на кожному занятті;
- удосконалення досвіду комунікації в різних ситуаціях спілкування;
- запровадження у практику викладання рольових ігор та комунікативних вправ і завдань;
- індивідуалізація навчання з розвитку в студентів навичок комунікації;
- організацію комунікативних тренінгів.

III завдання

Урахування педагогічних умов, які сприяють ефективній підготовці майбутніх учителів початкових класів до формування комунікативної компетентності молодших школярів під час e-навчання

Виконання третього завдання забезпечується:

- організацією різноманітних видів групової та індивідуальної діяльності студентів в е-навчанні;
- спільним (викладач – студенти) управлінням позааудиторною діяльністю з розвитку комунікативної компетентності, зокрема практикумами із тематичної комунікації, брейн-рингами, веб-зустрічами з педагогами-професіоналами;
- підготовкою методичних засобів підготовки студентів до формування й розвитку комунікативних умінь молодших школярів, як-от розроблення тематичних завдань, ігор, ситуаційних вправ для організації е-навчання.

IV завдання

Розроблення алгоритму дій викладача закладу вищої освіти, які забезпечують поступовий розвиток і вдосконалення комунікативних умінь і навичок майбутніх учителів початкової школи під час е-навчання

Розгортання процесу виконання четвертого завдання забезпечується:

- організацією спостережень за вивиченням комунікативної компетентності студентів під час навчальної діяльності та збором об'єктивної інформації про зазначений процес;
- активізацією творчого мислення студентів з використанням методично розробленого змісту завдань, тематичних бесід, дискусій, конкурсів під час е-навчання;
- упровадженням комунікативних завдань, виконання яких слугує і розвитку комунікативної компетентності студентів, і розвитку системного, логічного, критичного, аналітичного мислення;
- проведенням психологічних тренінгів та ділових ігор з використанням інноваційних методів розвитку комунікативної компетентності;
- сприянням професійній мовленнєвій діяльності студентів під час веб-зустрічей із відомими фахівцями початкової освіти;
- підготовкою студентів до участі в веб-конференціях, веб-олімпіадах, веб-конкурсах міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів;
- поточним тестуванням рівнів сформованості комунікативної компетентності студентів;
- розвитком здатності до самооцінювання, самовиховання, самоусвідомлення на основі аналізу результатів тестування, опитування, анкетування.

V завдання

Розроблення алгоритму дій учителя початкової школи для розвитку комунікативної компетентності учнів початкової школи в е-навчанні

Виконання п'ятого завдання забезпечується:

- тестуванням рівнів сформованості комунікативних умінь учнів;
- упровадженням системи діагностичних завдань та контрольних робіт для контролю за динамікою розвитку комунікативної компетентності молодших школярів;

- обґрунтуванням алгоритму дій із розвитку в учнів початкової школи здатності до самооцінювання, самовиховання під час комунікації.

VI завдання

Забезпечення поточної діагностики з метою здійснення контролю динаміки формування в студентів компонентів комунікативної компетентності в е-навчанні

Процес виконання шостого завдання включає в себе:

- розроблення діагностичних контрольних завдань для визначення рівнів сформованості комунікативних умінь студентів;
- впровадження системи діагностичних завдань і контрольних робіт з метою визначення рівня сформованості комунікативної компетентності студентів;
- розроблення і впровадження методичних вправ для сприяння активному спілкуванню студентів між собою та для діагностики рівнів сформованості комунікативних умінь і навичок.

Процес підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності молодших школярів має реалізовуватися з урахуванням:

1) *особливостей формування комунікативної компетентності студентів* – це акцентування уваги майбутніх учителів на необхідності гармонійного розвитку професійних комунікативних умінь і навичок, особистісних якостей, культури мовлення та культури спілкування для подальшої адаптації в суспільстві та професійній діяльності; впровадження комунікативних, рольових, ігрових методів навчання; забезпечення творчої, продуктивної спільної мовленнєвої діяльності студентів на навчальних заняттях у закладах вищої освіти; методично обґрунтоване варіювання різних видів навчальної мовленнєво-творчої діяльності; реалізація дій, спрямованих на зміцнення міжособистісних стосунків в академічній групі студентів; використання розвивального потенціалу освітнього простору закладу вищої освіти, орієнтованого на індивідуальність студентів, удосконалення комунікативних умінь і навичок студентів, навичок мовленнєвої культури й культури спілкування як професійних цінностей майбутніх учителів початкової школи;

2) *особливості формування комунікативної компетентності молодших школярів у веб-просторі* – це застосування комунікативних, рольових, ігрових методів навчання; використання доцільних методів, прийомів, форм і засобів розвитку комунікативної компетентності молодших школярів, забезпечення творчої, продуктивної спільної мовленнєвої діяльності учнів на уроках української мови; методично обґрунтоване варіювання різних видів навчальної мовленнєво-творчої діяльності; реалізація дій, спрямованих на зміцнення міжособистісних стосунків під час комунікації в е-навчанні; використання розвивального потенціалу освітнього простору початкової школи, розвиток і вдосконалення комунікативних умінь і навичок молодших школярів у різних ситуаціях спілкування, мовленнєвої культури й культури спілкування учнів початкової школи.

Процес підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності учнів вибудовується на основі системи комунікативних вправ і завдань для е-навчання та передбачає їхнє виконання в такій послідовності: аналіз змісту вправи / завдання → аналіз способу виконання вправи / завдання → вправляння у складанні аналогічних вправ / завдань.

Система роботи з підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності молодших школярів включає в себе комунікативні завдання, які постають у зазначеній системі інтегрованим видом діяльності, що спрямовується на комплексне використання сформованих мовних навичок і мовленнєвих умінь, навчального досвіду (загальнонавчальних умінь) учнів під час здійснення акту мовлення чи / та сприймання змісту почутого. Виконання комунікативних завдань слугує самостійному виконанню молодшими школярами сукупності послідовних комунікативних дій, спрямованих на досягнення певних цілей, серед них – формулювання думок в усній і письмовій формах, отримання й передавання певної інформації тощо.

Також процес підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності молодших школярів спрямовується на опрацювання особливостей створення комунікативних завдань / вправ для е-навчання. Зокрема увага студентів акцентується на тому, що зміст комунікативних завдань / вправ має формулюватися у такий спосіб, щоб:

- містити конкретну мету та вмотивувати учнів до навчально-пізнавальних дії під час е-навчання;
- чітко визначати об'єкти мовленнєвого спілкування (хто?, де?, для чого?, про що?, коли? ...);
- спрямовувати діяльність учнів на певний мовленнєвий продукт;
- передбачати під час його виконання залучення досвіду, набутого учнями в різних сферах життєдіяльності.

Комунікативні завдання / вправи, окрім навчальної, виконують ще й функцію контролю, оскільки результат їх виконання демонструє рівень сформованості мовної, мовленнєвої, соціокультурної, загальнонавчальної компетентностей, що, у свою чергу, свідчать про готовність учня до:

- здійснення спілкування в реальних умовах, під час е-навчання, у яких співрозмовники долучають до цього свої вербальні здібності;
- здатність використовувати за необхідності компенсаторні вміння (невербальні засоби спілкування);
- вміння підтримувати мовленнєву взаємодію відповідно до соціальних обставин та умов організації е-навчання.

У процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності молодших школярів опрацьовуються дидактичні та методичні характеристики формування комунікативної компетентності та також вікові потенційні можливості учнів 1–4 класів з метою їх урахування під час розроблення змісту комунікативних завдань / вправ. Зокрема під час практичних занять реалізацією зазначеного передбачено:

- встановлення відповідності між змістом завдань, розроблених студентами, та метою навчання української мови в початковій школі (оволодіння

мовою як засобом спілкування в межах тем та обсягу мовного матеріалу, окреслених навчальною програмою);

- урахування вікових психологічних особливостей та потенційних можливостей учнів 1–4 класів, їхнього навчального досвіду (як-от, достатній рівень готовності до усвідомленого розуміння змісту завдання / вправи, яке пропонується виконати) та пізнавальних інтересів;

- сприяння під час е-навчання засвоєнню учнями комунікативних дій, які забезпечують оволодіння чотирма видами мовленнєвої діяльності (говорінням, аудіюванням, читанням, письмом);

- сприяння ефективному формуванню комунікативних умінь і навичок як основних механізмів спілкування;

- урахування досвіду учнів, набутого в процесі вивчення інших навчальних предметів, тобто запровадження міжпредметних зв'язків;

- урахування особливостей навчального матеріалу, який планується опрацьовувати (зокрема його обсягів, змістової складності для сприймання різними категоріями учнів, наявності зв'язків з попередньо опрацьованою інформацією тощо) для розроблення диференційованого змісту завдань / вправ;

- реалізація принципу наступності виявляється в тому, що зміст кожного(ї) наступного(ї) завдання / вправи одночасно задовольняє таким умовам: 1) базується на змісті попереднього(ї); 2) є складнішим(ою) від нього(ї);

- забезпечення чіткості у формулюванні змісту завдання / вправи (попередження виникнення двозначності розуміння значення того чи іншого слова / словосполучення, орієнтування учнів у способах виконання діяльності / дій, обрання доступних і дидактично доцільних засобів);

- наявність умотивованості учнів до мовленнєвої діяльності, вивчення української мови;

- сприяння розвитку творчих здібностей учнів та рефлексивних умінь на основі оцінювання власних навчальних досягнень;

- забезпечення процесу виконання учнями завдань / вправ різними стимулами й опорами (вербальними (ключові слова, план, зразки / моделі мовлення); невербальними (різноманітні ілюстративні матеріали)) та передбачення поступового зняття опор з урахуванням рівня навченості школярів та набуття ними мовленнєвого досвіду;

- діалогічне забезпечення процесу формування комунікативної компетентності учнів;

- орієнтування учнів на задоволення комунікативних потреб у межах тем, які вивчаються, забезпечення оптимальної комунікативної доцільності мовних і мовленнєвих засобів, дібраних до змісту завдання / вправи;

- забезпечення можливості усвідомлено оволодіння учнями способами навчальної мовленнєвої діяльності на основі самостійного виконання навчальних дій, що сприяють оволодінню комунікативною діяльністю;

- сприяння формуванню ключової комунікативної компетентності та її складників відповідно до вікових і навчальних можливостей молодших школярів, набуття досвіду самостійного вдосконалення рівня своєї навченості відповідно до власних освітніх потреб;

- забезпечення зворотного зв'язку для корекції дій, що виконуються, наданням необхідного методичного супроводу.

Наведемо приклади тематичних комунікативних вправ і завдань, які доцільно застосовувати майбутнім учителям початкової школи з метою формування комунікативної компетентності молодших школярів на уроках розвитку мовлення.

Система роботи з підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності молодших школярів е-навчання включає в себе низку тематичних комунікативних завдань та вправ.

Тематичні комунікативні завдання / вправи для е-навчання

до Дня знань (1 вересня)

Пізнаємо слово

1. Поясніть значення слова вересень. Складіть речення зі сполученням слів *перше вересня*.

Прочитайте речення *1 вересня – справжнє свято і дітей, і дорослих*. Обґрунтуйте або спростуйте слушність цієї думки. *Так, тому що... Ні, тому що...*
Візьміть до уваги! 1 вересня – День знань.

Ознайомлюємося з текстом

2. Прочитайте текст. Дайте відповідь на запитання, поставлене в тексті.

День 1 вересня завжди особливо урочистий і хвилюючий. Адже саме з нього починається незвіданий, цікавий і, водночас, нелегкий шлях до пізнання, до нових звершень, до самостійного життя.

Перше вересня не дарма називають Днем знань. Саме в цей день починається новий навчальний рік у школах. Клас, дошка, учитель, учні за партами...

А в тебе з чим пов'язані спогади про 1 вересня?

Поміркуйте, чому 1 вересня називають Днем знань. Починайте висловлювати свої міркування словами *Я думаю, що...*

Висловлюємо власну думку

3. Прочитайте уривок із вірша Надії Красоткіної. Розкажіть, яку картину ви б намалювали?

Море усмішок, музики, сміху багато,

квіти, портфелі в дитячих руках.

Бо сьогодні – День знань! Гарне свято!

Ми прийшли по знайомих стежках

в храм науки, щоб мудрими стати,

пізнавати цей радісний світ...

Поясніть, чому школа – це храм науки. Висловлюйте думку за поданим зразком: *Я вважаю, що...* (вислови свою думку), *тому що...* (поясніть свою думку).

Наприклад, ... (наведіть факти, що підтверджують думку).

Отже, ... (узагальніть свою думку, зробіть висновок).

Пригадайте і розкажіть вірш про 1 вересня або про події, пов'язані з цим днем.

Порада! Наповніть День знань поезією!

Веб-спілкування

4. Робота у групі. Побажайте однокласникам успішного навчального року. Порада! Обов'язково подякуйте одне одному за побажання. Створіть «букет побажань» до Дня знань для всіх українських школярів. Почніть побажання словами: *Бажаємо всім українським школярам підкорити нові вершини знань, досягти омріяної мети зустріти добрих і надійних друзів. ...*

Пишемо для себе

5. Пофантазуйте і розкажіть, якою ти уявляєте собі країну знань. Чого мають навчатися школярі у країні знань? Які з цих знань їм знадобляться у житті?

Починайте свої міркування словами: *Я думаю, що...*

Слово про слово

Вересень – назва дев'ятого місяця календарного року.

Навчальний рік – час, що відводиться для занять у навчальному закладі від їхнього початку до літніх канікул.

Поезія – твори, написані віршами, ритмізованою мовою.

Так ми говоримо

День знань – свято людської мудрості.

Головне в житті – це освіта і знання, школа, вчитель і рідня!

Тематичні комунікативні завдання / вправи для е-навчання

до Дня краси (9 вересня)

Пізнаємо слово

1. Поясніть значення слова *краса*. Складіть речення зі сполученням слів *краса людини*. Поміркуйте і дайте відповідь на запитання: *Якби не було краси, то що тоді було б?* Прочитайте твердження *Краса – велика сила*. Ви погоджуєтеся з цією думкою? Висловлюйте свої міркування за поданим зразком: *Так, я погоджуюся з цією думкою. Я вважаю, що... , тому що... .*

Висловлюємо власну думку

2. Розкажіть, що ви знаєте про красу людини. Поясніть, у чому виявляється краса людини. Яка краса людини є важливішою: зовнішня чи внутрішня?

Доберіть прикметники за зразком: *Зовні красива людина – гарна, приваблива, ...*

Внутрішньо красива людина – добра, чуйна, з нею хочеться ...

Доведіть, що ви внутрішньо красиві люди. Користуйтеся поданим зразком:
Я внутрішньо красива людина, тому що... .

Порада! Пам'ятайте: краса всередині! Усміхайтесь людям, будьте щирими і доброзичливими!

Візьміть до уваги! 9 вересня – Міжнародний день краси.

Ознайомлюємося з текстом

3. Прочитайте текст. Доповніть його розповіддю про святкування Дня краси у місті.

Як проходить свято краси в усьому світі? У цей день відбуваються конкурси краси. На них члени журі – справжні цінителі краси – визначають за сучасними критеріями красунь і красенів. Конкурсне журі обирає міс і містера країни, світу, планети, яких природа наділила неповторною зовнішньою красою.

Розкажіть, чи брали ви участь у конкурсах краси своєї школи, класу. Поясніть, чому, за зразком: *Так, я брав (брала) участь у конкурсі краси, тому що... . Так, я не брав (не брала) участь у конкурсі краси, тому що...*

Веб-спілкування

4. Робота у групі. Побажайте однокласникам навчатися бачити красу в усьому. *Порада!* Обов'язково подякуйте одне одному за побажання. Визначте послідовність рядків у вірші Надії Красоткіної і прочитайте пораду.

Бо ти живеш! Ти на Землі – людина!

Захоплюйся, дивуйся, усміхнись.

Іди по цій землі щасливо,

радій, всміхайся і співай пісень.

І бачити красу навколо вчись.

І пізнавай цей світ щоднини,

Поясніть сполучення слів, виділене у віршованому тексті. Що воно означає?

Пишемо для себе

5. Поміркуйте, чому так говорять: *Потрібно щодня цінувати те прекрасне, що є в людині, і з пошаною до цього ставитися!* Починайте свої міркування словами: *На мою думку, ...*

Слово про слово

Краса – властивість, якість чогось гарного, прекрасного.

Зовнішня краса – краса, яку ми бачимо і якою милуємося.

Внутрішня краса – краса, яку ми відчуваємо.

Так ми говоримо

Краса врятує світ.

Краса і добро – єдині.

Тематичні комунікативні завдання / вправи для е-навчання

до Дня винахідника (17 вересня)

Пізнаємо слово

1. Поясніть значення слів *вінахід* і *винахідник*. Складіть речення зі сполученням слів *вінаходи людства*. Назвіть винаходи людства, які ви знаєте і які використовуєте у своєму житті. А, можливо, і ви щось придумали корисного для людей? Розкажіть.

Ознайомлюємося з текстом

2. Прочитайте текст. Поясніть, як люди використовують винаходи.

День винахідника об'єднує людей різних професій і спеціальностей. Але всі вони обов'язково наділені рідкісним даром творчості, відчуттям нового, умінням розширити межі звичного і вийти за межі звичайного.

Україна має безсумнівні досягнення світового рівня. Це – літаки із сімейства «Анів», космічні технології, медичні винаходи, способи вирощування рослин у сільському господарстві.

Поясніть, чому так говорять *Люди вміють творити*. Допиши, що можуть люди: *Споруджувати* _____, *писати* _____, *малювати* _____, *створювати* _____, *винаходити* _____.

Візьміть до уваги! 17 вересня – Всесвітній День дитячих винаходів.

Висловлюємо власну думку

3. Прочитайте текст. Назвіть приклади дитячих винаходів, які ви знаєте.

Існує безліч винаходів і відкриттів, авторами яких стали діти. Більшість із цих відкриттів уже використовуються в нашому повсякденному житті. Однак далеко не всі знають, що ці речі придумали не вчені, а саме діти.

Дитячій винахідливості та фантазії немає меж. Щороку більше 500 тисяч юних геніїв винаходять різноманітні ігри, створюють роботів і техніку. Завдяки дитячим винаходам наше життя стає цікавішим та більш зручним.

Поясніть, чому дітей, які є авторами винаходів, називають юними геніями.

Висловіть свою думку за зразком: *Я вважаю, що...* (вислови свою думку), *тому що...* (поясни свою думку).

Наприклад, ... (наведи приклади). *Отже, ...* (узагальни свою думку, зроби висновок).

Підготуйте текст привітання юним геніям зі святом винахідника.

Веб-спілкування

4. Робота у групі. Побажайте однокласникам стати винахідниками.

Порада! Обов'язково подякуйте одне одному за побажання. Прочитайте звернення.

Друзі, а ви знаєте, що об'єднує фруктове морозиво, водні лижі, хутрянні навушники, рукавички без пальців? Виявляється, усі ці предмети винайшли діти. Усе це безцінні дарунки людям від маленьких геніїв.

Підготуйте цікаві повідомлення про ці та інші дитячі винаходи. Скористайтеся в бібліотеці дитячою енциклопедією «Винаходи людства». Розкажіть про одне з них.

Пишемо для себе

5. Напиши, чому винаходи дітей називають безцінними дарунками маленьких геніїв. Починай свої міркування словами: *На мою думку, ...*

Слово про слово

Вінахід – те, що винайдене, зовсім нове, досі не відоме людям.

Винахідник – той, хто винайшов щось нове, досі не відоме людям.

Геній – особа, яка досконало знає що-небудь, уміє щось робити.

Так ми говоримо

Діти-винахідники – маленькі генії.

Діти-винахідники – справжні «Ейнштейни».

Тематичні комунікативні завдання / вправи для е-навчання

до Дня туризму (27 вересня)

Пізнаємо слово

1. Поясніть значення слів *турист* і *туризм*. Складіть речення зі сполученням слів *дитячий туризм*. Розкажіть, що ти знаєш про дитячий туризм.

Поміркуйте, для чого потрібен дитячий туризм. Починайте висловлювати думку за зразком: *На мою думку, ...*

Візьміть до уваги! 27 вересня – День туризму.

Ознайомлюємося з текстом

2. Прочитайте текст. Назвіть дитячі табори, у яких ви відпочивали на канікулах.

Дитячий туризм – вид туризму, спрямований на організацію дозвілля дітей. Це веселі канікули, розширення світогляду, нові друзі і безліч вражень для дітей різного віку.

Програм дитячого туризму під час шкільних канікул та літнього відпочинку існує багато. Це дитячі табори, цікаві походи, пізнавальні екскурсії, активний відпочинок, водний туризм.

Сформулюйте пораду однокласникам відвідати на канікулах спортивно-оздоровчі табори або міжнародні дитячі центри (наприклад, в український «Артек»).

Доведіть, що активний відпочинок у цих центрах і таборах є корисним для зміцнення здоров'я дітей. Починайте висловлювати думки словами: *Рекомендую відпочити у спортивно-оздоровчому таборі _____, тому що...*

Висловлюємо власну думку

3. Пригадайте пізнавальну екскурсію, у якій ви побували і яка вам найбільше сподобалася. Розкажіть, чим вона вас вразила. Що вам найбільше запам'яталося під час цієї екскурсії?

Поміркуйте, чому екскурсії називають пізнавальними. Висловлюйте свою думку за поданим зразком: *Я думаю, що...* (вислови свою думку), *тому що...* (поясни свою думку). *Наприклад, ...* (наведи факти, що підтверджують твою думку). *Таким чином, ...* (зроби висновок).

Веб-спілкування

4. Робота у групі. Побажайте однокласникам активного відпочинку у вільний час та під час канікул. Порада! Обов'язково подякуйте одне одному за побажання. Розкажіть, що ви знаєте про активний відпочинок. Якими видами активного відпочинку ви займаєтесь (пішохідним, велосипедним, водним, ковзанами, лижами, тенісом, бігом, стрибками...). Поясніть, чому ви займаєтесь саме цим видом спорту, за зразком: *Я займаюсь _____, тому що....*

Пишемо для себе

5. Поміркуйте, чому найкращим для людини є саме активний відпочинок. Починайте свої міркування словами: *Я думаю, що...*

Слово про слово

Туризм – подорожі, які здійснюються за певними маршрутами по своїй країні.

Турист – той, хто займається туризмом.

Активний відпочинок – спосіб проведення вільного часу, у процесі якого відпочивальник займається активними видами діяльності, що потребують активної фізичної роботи організму, роботи м'язів, усього тіла.

Так ми говоримо

Туризм – активний відпочинок людини.

Тематичні комунікативні завдання / вправи для е-навчання

до Дня музики (1 жовтня)

Пізнаємо слово

1. Поясніть значення слова *музика* і *музикант*. Складіть речення зі сполученням слів *відомий музикант*. Назвіть імена видатних композиторів, які вам відомі. Чи відомий вам український композитор Микола Лисенко і його музичні твори – дитячі опери «Коза-дереза», «Пан Коцький»; російський композитор Петро Чайковський і його музичні твори – «Дитячий альбом» і «Пори року»? Висловлюйте своє ставлення до музики цих композиторів за зразком: *Мені подобається ця музика, тому що...*

Візьміть до уваги! 1 жовтня – Міжнародний день музики.

Ознайомлюємося з текстом

2. Прочитайте текст. Розкажіть, чи любите ви слухати музику. Яка музика вам найбільше подобається? Поясніть, чому.

Мабуть, немає у світі людини, яка не любила б музику. Мама співала тобі колискову пісню, коли ти був маленькою дитиною. А українську ліричну пісню знає і любить увесь світ. Передноворічний «Щедрик» М. Леонтовича звучить на всіх континентах нашої планети. Хтось любить чарівні ноти класичної музики і блюзу, а хтось – запальні мотиви рок-н-ролу...

Серед розмаїття музичних напрямів кожен обирає свій.

Поміркуйте, як музика впливає на настрій людини. Починайте свої міркування словами: *Я вважаю, що ...* .

Висловлюємо власну думку

3. Поміркуйте, яка музика потрібна для гарного настрою. Прочитайте твердження: *Ритмічна музика та запальні рухи корисні для гарного настрою.*

Ви погоджуєтесь з цією думкою? Висловлюйте свою думку за поданим зразком: *Так, я погоджуюся з цією думкою. Я вважаю, що...* (вислови свою думку), *тому що...* (поясни свою думку). *Наприклад, ...* (наведи факти, що підтверджують твою думку). *Отже, ...* (узагальни свою думку, зроби висновок).

Уявіть себе композитором – творцем музики. Придумайте ритмічну танцювальну музику для поданої хіп-хоп зарядки. Проведіть цю зарядку під власно створену музику. Хіп-хоп зарядка:

Присідаємо та погойдуємося під музику, як пружинки.

Додаємо повороти руками.

Розкриваємо та закриваємо руки перед собою.

Крок і нахил із руками вперед.

Крок ліворуч – оплеск, крок праворуч – оплеск.

Стрибок – ноги нахрест, стрибок – ноги нарізно.

Веб-спілкування

4. Робота у групі. Розкажіть, один одному, які музичні інструменти ви знаєте. Який інструмент тобі найбільше подобаються? На якому музичному інструменті ти граєш (або хочеш навчитися грати)? Поясни свій вибір за зразком: *Я граю на _____, тому що....* Побажайте однокласникам успіхів в оволодінні мистецтвом гри на музичних інструментах. Порада! Обов'язково подякуйте одне одному за побажання.

Пишемо для себе

5. Поміркуйте, чому так говорять: «Музикотерапія – лікування музикою». Починайте свої міркування словами: *На мою думку, ...* .

Слово про слово

Му́зика – вид мистецтва, що твориться за допомогою музичних інструментів.

Композі́тор – автор музичних творів.

Так ми говоримо

Музика, немов дощ, крапля за краплею просочується в серце і оживляє його. (Ромён Роллán).

Тематичні комунікативні завдання / вправи для е-навчання

до Дня вчителя

Пізнаємо слово

1. Поясніть значення слова *вчитель*. Складіть речення зі сполученням слів *перший учитель*. Складіть розповідь про свого першого вчителя. Доведіть, що вам пощастило, тому що в кожного з вас – один із найкращих перших учителів. Починайте свої міркування словами: *Моя вчителька – найкраща, тому що...*

Зробіть комплімент своїй учительці і скажіть, чому вона є найкращою. Подаруйте їй щирі слова вдячності.

Візьміть до уваги! 1 жовтня – День учителя.

Ознайомлюємося з текстом

2. Прочитайте текст.

Учитель – це друг, наставник і порадник. Це він щодня веде тебе стежинами країни Знань, відкриває нові горизонти. Навчає бути добрим і справедливим, любити і поважати близьких людей. Берегти і дбайливо ставитися до природи, дає дружні поради.

Поміркуйте, чому вчителя називають *порадником*. Ви погоджуєтеся з цією думкою? Висловлюйте свою думку за поданим зразком: *Так, я погоджуюся з цією думкою.*

Я вважаю, що... (вислови свою думку), *тому що...* (поясни свою думку). *Наприклад, ...* (наведи факти, що підтверджують твою думку). *Отже, ...* (узагальни свою думку, зроби висновок).

Висловлюємо власну думку

3. Прочитайте вірш-привітання учителям, складений учнями. Пригадайте вірш про вчителя. Присвятіть його своїй учительці.

Тим, хто пізнати добро допоміг
тим, хто відкрив для нас тайни доріг.
Тим, чия праця важка, непроста,
тим, чие слово добром пророста.
Тим, хто відкрив нам науки світання –
наші святкові і щирі вітання!

Зробіть висновок про роль учителя в житті кожної людини.

Веб-спілкування

4. Робота у групі. Зробіть колективний подарунок своїй учительці – святкову стінну газету «З Днем учителя». Складіть тексти привітань до свята своїй

учительці і розмістіть їх у стіннівці. Подаруйте «букети найщиріших побажань» своєму наставникові.

Пишемо для себе

5. Пофантазуйте, яким стане вчитель у майбутньому. Чим він буде відрізнятися від сучасного вчителя? Починайте свої роздуми словами: *На мою думку, ...*

Слово про слово

Учитель – особа, яка навчає, викладає який-небудь предмет у школі.

Наставник – той, хто дає поради, навчає.

Так ми говоримо

Учитель для школи – як сонце для всесвіту.

Учитель творить Людину. Ці мудрі й ваговиті слова можна сказати тільки про матір і батька (*Василь Сухомлинський*).

Посередній учитель розповідає, хороший учитель пояснює, кращий учитель демонструє, великий учитель надихає. (*А. Смолувик*)

Система роботи з підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності молодших школярів в е-навчанні включає в себе процеси з вивищення рівня:

- розвитку культури мовлення студентів (показники: різнобічність словника, граматична правильність, образність, чистота, багатство мовлення, зрозумілість мовлення, техніка мовлення, загальна комунікабельність, логічність висловлювань, стилістичну цілісність);

- розвитку культури спілкування студентів (показники: вміння слухати, досвід планування, стратегічне мислення, здатність ясно мислити в умовах стресової ситуації, особиста проникливість, самовпевненість, здатність до об'єктивного аналізу й самоаналізу, здатність до класифікації даних, внутрішнє прагнення досягти мети, натхнення, образне мислення, здатність до ризику, наполегливість у досягненні мети, націленість на самоосвіту, вміння переконувати, міміка, жести, зовнішній вигляд, загальне враження, швидкість реакції на репліку партнера під час комунікації).

Упровадження система роботи з підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності молодших школярів в е-навчанні у практику закладу вищої освіти сприятиме розв'язанню таких педагогічних завдань, як:

- послідовний і цілеспрямований розвиток комунікативної компетентності, мовленнєвої культури й культури спілкування як компонентів комунікативної культури майбутніх педагогів;

- формування у студентів ціннісних орієнтацій і мотивів професійної мовленнєвої діяльності;

- упровадження комунікативних методів навчання у практику викладання в закладах вищої освіти на основі е-навчання;

- організація аудиторної та позааудиторної діяльності студентів, спрямованої на формування й удосконалення комунікативних умінь і навичок

студентів та їх підготовку до розвитку комунікативної компетентності молодших школярів в е-навчанні;

- збагачення професійного досвіду студентів методами, формами, засобами та прийомами розвитку комунікативної компетентності учнів початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Введение в практическую социальную психологию / Под ред. Ю. М. Жукова, Л. А. Петровской, О. В. Соловьевой. Москва : «Смысл», 1996. 373 с.

2. Вторнікова Ю. С. Комунікативна компетентність у структурі ключових компетентностей громадян Європи. *Витоки педагогічної майстерності* : збірник наукових праць. Полтава, 2011. С. 88–94.

3. Григорьева Т. Г., Усольцева Т. П. Основы конструктивного общения : хрестоматия. Новосибирск : Изд-во Новосибирского университета; Москва : Совершенство, 1997. 198 с.

4. Гумбольдт В. О различии строения человеческих языков и его влияние на духовное развитие человеческого рода: цит. по истории языкознания века в очерках и извлечениях. Ч. 1. Москва, 1969. 322 с.

5. Державний стандарт початкової освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. Нормативно-правові акти Міністерства освіти і науки України. URL: <https://ru.osvita.ua/legislation/>.

6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / головний ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

7. Жуков Ю. М., Петровская Л. А., Растяльников П. В. Диагностика и развитие компетентности в общении. Москва, 1990. 104 с.

8. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.

9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.

10. Коллектив. Личность. Общение : словарь социально-психологических понятий / Под ред. Е. С. Кузьмина, В. Е. Семенова. Ленинград : Лениздат, 1987. 143 с.

11. Комунікативна компетентність. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C

12. Крижанская Ю. С., Третьяков В. П. Грамматика общения. Ленинград : Издво ЛГУ, 1990. 206 с.

13. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах) / уклад. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. Т. 1. Київ : Аконт, 2001. 928 с.

14. Словник-довідник з української лінгводидактики : навчальний посібник / за ред. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2003. 149 с.

15. Словник іншомовних слів / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.
16. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (мовно-літературна освітня галузь «Українська мова»). URL: <https://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>
17. Хомский Н. Язык и мышление Москва : Прогресс, 1972. 164 с.
18. Binkley M. and oth. Draft White Paper 1. Defining 21st century skills [Електронний ресурс] / М. Binkley, О. Erstad, J. Herman, S. Raizen, M. Ripley with M. Rumble // the University of Melbourne. January 2010. 65 p. URL : <http://www.atc21s.org>.
19. Longman Dictionary of Contemporary English. Harlow: Longman Dictionaries, 1995. 1668 p.
20. Merriam-Webster-Collegiate Dictionary. Springfield, Massachusetts: Merriam-Webster, Inc., 1987. 1559 p.
21. The Oxford Dictionary : Oxford University press, 1977. 1841 p.
22. Trier U.P. University of Neuchatel on behalf the Swiss Federal Statistical Office. 12 Countries Contributing to DeSeCo A Summary report [Електронний ресурс] / U.P. Trier. – October 2001. 60 с. URL: <http://www.deseco.admin.ch/bfs/desecco/en/.../sfsodesecoccpsummaryreport.pdf>
23. Webster Universal Dictionary. Harver Educational Services Inc. New-York.

SCIENTIFIC EDITION

Монографія
MONOGRAPH

*Європейські та вітчизняні тренди підготовки майбутніх
учителів початкової школи: тезисна теорія та варіативна
практика з е-навчанням*

*European and domestic trends in the training of future primary
school teachers: thesis theory and variable practice
with e-learning*

Авторський колектив; за наук. ред. д. пед. н. П. І. Мієр

*Authoring team; in accordance with the scientific edition of
Dr. of Ped. Science P. I. Miyer*

Service sheet 14.18
Circulation 500 copies.
Signed: November 20, 2020

Published:
ScientificWorld -Net Akhat AV
Lußstr 13,
Karlsruhe, Germany

Publisher is not responsible for accuracy
information and scientific results presented in the monograph

ISBN 978-3-949059-01-8

